

สรุปเนื้อหาเพื่อการทวิสอบ: พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 8 พ.ศ. 2553)

สรุปเนื้อหาเพื่อเตรียมสอบ ครอบคลุมโครงสร้างราชการส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น การมอบอำนาจ การรักษาราชการแทน และ ก.พ.ร.

1. ข้อมูลทั่วไปของกฎหมาย

ชื่อกฎหมาย: พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ประกาศใช้ 21 สิงหาคม 2534
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ: อานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี

ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่สำคัญ: มีการแก้ไขรวม 8 ฉบับ โดยฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 (เพิ่มหลักธรรมาภิบาล ม.3/1, หมวดต่างประเทศ, ก.พ.ร.), ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550 (เพิ่มอำนาจจังหวัด/อำเภอ ม.52/1, ม.61/1, ก.ธ.จ., การใกล้เคียงข้อพิพาท) และฉบับที่ 8 พ.ศ. 2553 (ปรับแก้ให้สอดคล้องกับองค์การย่อยการตามรัฐธรรมนูญ) เป็นฉบับที่มีเนื้อหาเปลี่ยนแปลงมากที่สุด **ข้อสอบมักถามว่าเนื้อหาใดถูกเพิ่ม/แก้ไขโดยฉบับใด**

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย: กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้ชัดเจน ไม่ให้ปฏิบัติงานซ้ำซ้อน ให้การบริหารระดับกระทรวงมีเอกภาพ และวางหลักการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนให้ชัดเจน

2. บททั่วไปและหลักการสำคัญ (มาตรา 1-6)

มาตรา 3/1 (หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี — เพิ่มโดยฉบับที่ 5/2545): การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจและทรัพยากรให้ท้องถิ่น กระจายอำนาจตัดสินใจ อำนาจความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน มีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน (**หัวใจสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ คุ้มค่า การลดขั้นตอน การมีส่วนร่วม และการเปิดเผยข้อมูล**) — เป็นมาตราที่ถูกออกข้อสอบบ่อยที่สุดมาตราหนึ่ง

มาตรา 4: ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ราชการบริหารส่วนกลาง
- ราชการบริหารส่วนภูมิภาค
- ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างนี้คือกรอบใหญ่ที่กฎหมายทั้งฉบับใช้จัดหมวดหมู่ (ส่วนที่ 1-3 ของกฎหมาย)

3. ส่วนที่ 1 ราชการส่วนกลาง — สำนักนายกฯ กระทรวง ทบวง กรม (มาตรา 7-17)

มาตรา 7: ราชการส่วนกลางจัดเป็น สำนักนายกรัฐมนตรี, กระทรวงหรือทบวงที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง, ทบวง (สังกัดสำนักนายกฯ/กระทรวง), กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม แต่ละส่วนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา 11 — อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี (มักออกเป็นข้อสอบแบบเลือกข้อที่ไม่ถูกต้อง) สรุปสาระสำคัญ:

- กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน สั่งให้ข้าราชการชี้แจง ให้ราชการปฏิบัติให้ถูกต้องตามนโยบาย
- มอบหมายให้รองนายกฯ กำกับการบริหารราชการของกระทรวง/ทบวง
- บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม
- สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาปฏิบัติราชการสำนักนายกฯ โดยไม่ขาดจากอัตราเงินเดือนเดิม
- แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยความยินยอมของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
- ยับยั้งการกระทำใดของส่วนราชการที่ขัดต่อนโยบายหรือมติคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

มาตรา 16: สำนักนายกรัฐมนตรีมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการประจำรองจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี

4. การจัดระเบียบราชการในกระทรวง/ทบวง (มาตรา 18-30)

โครงสร้างกระทรวง (มาตรา 18-19): แบ่งเป็น (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงานปลัดกระทรวง (3) กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น — ยกเว้นบางกระทรวงที่ไม่มีสำนักงานปลัดกระทรวงหรือกรม

มาตรา 21 — อำนาจหน้าที่ปลัดกระทรวง: รับผิดชอบควบคุมราชการประจำ กำหนดแนวทาง/แผนปฏิบัติราชการ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากรัฐมนตรี บังคับบัญชาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง (เทียบเคียงกับอำนาจปลัดทบวง ม.28 และอธิบดี ม.32 — ข้อสอบชอบเปรียบเทียบ 3 ตำแหน่งนี้)

กลุ่มภารกิจ: แนวคิดใหม่ตามฉบับที่ 5/2545 ให้จัดกลุ่มส่วนราชการที่มีงานสัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน โดยมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจโดยตรง เพื่อความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อน

ตัวอย่างข้อสอบ

1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นกี่ส่วน อะไรบ้าง

เฉลย: 3 ส่วน ได้แก่ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

2. หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามมาตรา 3/1 มีสาระสำคัญอย่างไร

เฉลย: ต้องเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน กระจายภารกิจและทรัพยากรให้ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ อำนวยความสะดวกและตอบสนองประชาชน และมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

3. มาตรา 3/1 ถูกเพิ่มเข้ามาโดยพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขฉบับใด

เฉลย: ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545

ตัวอย่างเอกสาร